

Kutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekananja

Tellimise hind:

Rastast postiga . . . Kr. 2.—
 Poolaastas „ 1.—

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.

Toimetuse ja talituse: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

10 senti m/m., veeru lauses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 9

31. augustil 1931 a.

VIII aastakäik

Veel kord Riigiteenistuse sead. §§ 13 ja 18 seletamisest.

Ajakirja „Õiguse“ (nr. 6 s. a.) järele on eelmises „Side“ numbris toodud väljavõtte Riigikohtu administratiivosakonna otsusest (Rkha t. nr. 418 II — 1931), milles Riigikohus seisukohale on jõudnud, et riigiametnikku, kelle ametikoht kaotatud on, võib üle viia (vastu tema tahtmist muidugi) mitte ükski ametniku, vaid ka vabateenija kohale, sest „Riigiteenistuse seaduse“ § 13. tekstis olla „öeldud, et üle viiakse uuele kohale, aga mitte uuele ametikohale“. Samuti võidavat juba reservi viidud ametnikku üle viia vabateenija kohale, sest Riigiteenistuse seaduse § 18. „ei ole vahet tehtud selles, kas uus koht on ametniku või vabateenija koht, vaid tähtis on ainult see asjaolu, et koht ei oleks tasu suhtes mitte enam kui kahe astme võrra madalam kui endine koht.“

Juba sellesamas „Sides“ on toodud mõned vastuväited neile Riigikohtu seisukohtadele. Kõigepealt juhitakse tähelepanu sellele, et meie seaduste tekste, muude seas ka Riigiteenistuse seaduse oma, ei või võtta tähtselt, vaid alles teatud kriitikaga, sest muidu võib meie juriidilise terminoloogia ja seadusandluse nooruse ning selle tingitud seaduste redaktsiooniliste ebatäpsuste tõttu seadustest kõige suuremaid absurdsusi välja tõlgitada. On toodud ka sellekohased näited Riigiteenistuse seadusest. Olgu neile siin veel mõned juure lisatud.

Riigiteenist. seaduse § 11. põhjal võib ametisemäärav ülemus ametniku üle viia teise sama- või kõrgemalpalgalise ametisse. Järgmine § 12 ütleb aga, et ümberpaigutatav loetakse uuele kohale astunuks vanast kohast vabanemise pärast. Nii räägitakse §12-das kaks korda uuest „kohast“, mitte aga „ametikohast“, kuigi

eelmine paragrahv selgesti ütleb, et ümberpaigutatav üle viiakse teise „ametisse“, s. t. ametikohale. Sama Riigiteenistuse seaduse § 13. (mille tekstile Riigikohus oma otsuse peamiselt rajabki) teine lõige ütleb, et ametnikkude reservi viiakse ka „käesolevas paragrahvis ette nähtud põhjusel kohatajäänud kaitsevaelased“. Esimeses lõikes on aga kohatajäämise põhjuseks ametikoha kaotamine, sugugi aga mitte igasuguse koha kaotamine, nagu seda Riigikohtu poolt tarvitavat tõlgitsemise meetodit kasutades teistest lõikest peaks järeldama, sest selles ei räägita ametkohata jäänud kaitsevaelastest, vaid lihtsalt kohatajäänutest. Edasi. Riigiteenistuse seaduse § 18-das on öeldud, et reservis olev ametnik kaotab eelmises paragrahvis tähendatud tasu edasisaamise õiguse, kui ta vastu ei võta kolmandat temale pakutud kohta, mis teenistustasu suhtes mitte alla kahe astme madalamal ei seis ta senisest kohast. Sellele paragrahvile toetudes leiab Riigikohus jällegi, et reservisolejale võib pakkuda ka vabateenija kohta, sest polla öeldud, et pakutav koht peab olema ametnikukoht. Et siin terminoloogia ometi puudulik on, peaks ka kõige pealiskaudsemalgi teksti võrdlemisel silma paistma, sest mõni sõna edasi räägitakse senisest „kohast“, aga mitte senisest „ametikohast“, kuigi § 13. põhjal senine koht ainult ametikoht olla võib.

Kõige omapärasem on aga see, et Riigikohtu seletuse järgi võib reservisolejale ametnikule pakkuda igasugu kohti, kuid Riigiteenistuse seaduse § 14 kohustab ametasutusi ainult siis ametnikkude reservi poole pöörduma, kui nad otsivad tö jõudu (jällegi terminoloogiline pärl!) koosseisus ettenähtud ameti peale. Nii et

pakkuda küll võidakse, kuid pakkujaid ei ole!

Kõik see tõendab meie arvates küllalt selgesti, et Riigiteenistuse seaduse sõnalist teksti ei saa võtta ilma igasuguse kriitikata, nagu seda Riigikohus teinud on, selle seaduse tõlgitsemise aluseks, vaid enne tuleb sellekohase kriitika abil selgusele jõuda, mis ühe ehk teise sõna all mõeldud on. Oleks Riigikohus seda teinud, siis poleks ta võinud tulla mingisugusele teisele kui oma siintsitseritud seisukohale otse diametraalselt vastupidisele otsusele, nimelt et nii § 13. kui ka § 18. põhjal pakutavad kohad võivad olla ainult üks ametikohad. Seda tõendab niisama ülemal toodud vastokkus, mis tekib Riigikohtu seletuse ja § 14. vahel, kui ka juba eelmises „Sides“ toodud argument, mis toetub Riigiteenistuse seaduse §§ 39—42. Nimelt on viimastes ette nähtud, milal lõpeb ametivahekord ametniku ja riigi vahel ja seal pole ette nähtud, et see vahekord võiks lõppeda sama seaduse §§ 13 ja 18 ettenähtud juhtudel. Riigikohtu seletuse tagajärjel kaotaks see tähtsaim peatükk (VI) Riigiteenistuse seadusest oma tähtsuse, sest see tähendaks, et ametivahekord ametniku ja riigi vahel võib lõppeda ka teistel, selles peatükis mitte ettenähtud juhtumistel. Ometigi on lubamatu seletada seaduse ühte osa nii, et selle läbi teine osa tühiseks muutub. See on seaduste seletamise algtoode. Isegi meie ametasutustele on Riigiteenistuse seaduse kõnesolevaid määrused nii selged olnud, et nad neid pole asunud kaksipidi seletama, kuigi nad muidu õige kärmel on seda tegema, nagu seda „Sidegi“ veergudel tihti oleme võinud märkida. Nii näit. Ametnikkude reservi korralduse (RT 34 1927) § 3 nõuab, et ametasutus ainult

tsiiplinaarajad otsused on lõplikud ja kohe seadusjõulised.

Selline on lühidalt senine kord. Vaatleme nüüd samas järjekorras (karistused, kohtud, protsess) uut eelnõu.

I. Uues eelnõus ei ole kõigepealt enam ette nähtud ümberpaigutamist karistusena. Selle asemel on toodud uus karistus — *palgavähendus*, mis samuti ainult vormipärase protsessi korras määratud võib saada. See karistus seisab selles, et ametniku palka vähendatakse teatud murdosa võrra (ülemäär — üks viiendik) ja kauemalt viieks aastaks. Ümberpaigutuskaristuse äräjätmise otstarbekohasuse üle lähevad arvamised lahku. Suurim riigiteenijate organisatsioon — Der deutsche Beamtenbund — on igatahes selle poolt, et see karistus alale jääks, kuigi mõnede muudatustega senise korraga võrreldes. Leitakse, et teenistusest vallandamise ja palgavähenduse (kuigi 20%-lise) vahel on liiga suur vahemaa ja paljudel juhtudel võiks rahaträhv — milleski ju palgavähendus lõppude-lõpuks osutub — näida mitteküllaldasena. Sellepärast kardetakse, et distsiiplinaarkohtud võiksid hakata karistama teenistusest vallandamisega seal, kus nad midu vast oleksid leppinud ümberpaigutusega. Ka ei avalduvad palgavähendus karistusena väljapoole ja nii võivat avalikkuses kergesti tekkida väärtekkujutus distsiiplinaarsüütegude karistamisest. Lõpuks on karta, et ümberpaigutuskaristuse puudumisel asutused kergemini hakkaksid oma poolt ümberpaigutamisi (teenistuse huvide sildi all) enne kohtuotsust ette võtma ja nii viimastele püüaksid ette jõuda. Kuna ümberpaigutuse tõsised põhjused siiski saladuseks poleks, oleks hiljem ametnikkude kohtu poolt õigeksmõistmise puhul oodata kaebusi. Teisest küljest aga näidatakse, et ümberpaigutuse karistusena läbiviimine kohtade puudusel raskusi võib tekitada ja mõnikord ümberpaigutatavale karistuse asemel heateoks võib kujuneda.

II. Mis puutub distsiiplinaarkohtutesse, siis on seaduseelnõus expressis verbis tähendatud, et nad sõltumatud ja ainuüksi seadusele alluvad on. Senises seaduses seda otsekohe väljendatud polnud. *Distsiplinaarkambri* — esimese astme kohtud — koosnevad esimehest ja neljast kaasistujast, neist üks kohtunike ja kolm ametnike hulgast. Eesistuja peab samuti kohtunik olema. Ametnikest kaasistujad peavad vähemalt 30 a. vanad ja viis aastat ametnikud olnud olema. Neist peab üks kuuluma kõrgemate, üks keskmiste ja üks alamametnikkude hulka.

Distsiplinaarkoda koosneb eesistujast ja kolmest kohtunikest ning kahest ametnikest kaasistujast. Viimastest peab üks kuuluma samasse või võrdsesse teenistus- alasse (Laufbahn), kui kaebelunegi. Eesistuja, tema asetäitja ja kohtunikest kaasistujad peavad olema kas kõrgema riigikohtu või — administratiivkohtu liikmed. Kohtute koosseisu moodustamisega on tehtud suur edusamm sellega, et kohtu liikmete hulka peab kuuluma vähemalt üks, kes samasse seltskonna- ja kutsesfääri kuulub, kui kaebelunegi ja nii temast paremini aru võib saada.

Kaebeluse teenistuslikud ülemused, kellel omal on distsiiplinaarkorras karistamise õigus, ei või olla kohtu liikmeks. Samuti ei või alluv ametnik olla kohtuliikmeks oma teenistusliku ülemuse süüteo arutamisel. Samuti on kaebelusel õigus nõuda, ilma põhjuseid esitamata, et sama asutuse ametkonda kuuluvad kohtu liikmed tema asja arutamisest kõrvaldaks.

Nagu senigi, on ka uues eelnõus distsiiplinaarsüüteoasja algatamine jäetud dis-

tsiplinaarilemuse otsustada; uudiseks on määrus, et ametnik ise võib nõuda, et teda distsiiplinaarkorras vastutusele võetaks. Keeldub ülemus seda tegemast, siis peab ta ametniku nõudmisel teatama põhjendatud otsuse, et puudub alus vormipärase distsiiplinaarprotsessi alustamiseks. Sellega on antud ametnikele võimalus end põhjendamata kahtlustustest puhtaks pesta. Distsiplinaarilemuse otsustada on samuti jäetud, kas pärast eeluurimise lõppu asi anda distsiiplinaarkambri edasi või mitte. Ka võib ülemus kord juba distsiiplinaarkambri üle antud asja otsustada tagasi võtta, kui asi seal veel otsustatud pole. Igatahes on aga selleks juba vaja süüdistatava nõusolek.

Eeluurimist toimetava ametniku määrab uue eelnõu järgi vastava distsiiplinaarkambri esimees, mitte aga enam ülemus, nagu seni.*) Sellega on asja algataja ülemuse mõju võimalikult juba eeluurimise staadiumis kõrvaldatud. Eeluurimist toimetava ametniku tegevuse vastu tõstetud kaebuste üle otsustab samuti distsiiplinaarkambri eesistuja.

III. Mis puutub distsiiplinaarprotsessisse, siis on seda normeeriv osa senisest võrdlematult täielikum, kuigi juba senine kord meil maksa panna tahetavaga võrreldes eeskujulikuna näib.

Mittevormipärane protsess näeb ette, et karistus võib määratud saada alles pärast süüdistatava seletuse ärakuulamist. Viimase nõudel tuleb talle võimalus anda mitte ükski kirjalikult, vaid ka suusõnalise seletusega esineda. Karistamise otsus peab olema kirjalik ja põhjendatud ning tuleb süüdistatavale kätte toimetada. Kaevata võib selle otsuse vastu järgmisele ülemusele kahe nädala jooksul. On aga karistuse määrajaks esimeses instantsis juba kõrgeim vastava ala ülemus, siis võib selle otsuse peale edasi kaevata kahe nädala jooksul distsiiplinaarkojale. Viimane ei või karistust raskendada. Senise korra järgi võisid karistust määraja kõrgemad ülemused igal ajal karistamisotsust muuta, ka ametniku kahjuks. Uue eelnõu järgi võib see nüüd veel ainult ühe kuu jooksul sündida.

Vormipärane distsiiplinaarprotsess annab süüdistatavale õiguse asja igasuguses seisukorras tarvitada kaitsja abi (seni võis ta seda alles pärast asja üleandmist distsiiplinaarkambri), samuti ka tutvuda aktiga ja sellest ärakirju teha. Ainult erandjuhtudel võidakse viimasest keelduda, aga sedagi ainult kuni eeluurimise lõpetamiseni. Sellega on senist õiguslikku seisukorda süüdistatava kasuks suuresti parandatud. Eeluurimise protsessi on viidud *parteivalikkuse põhimõte*, s. o. nii prokuratuuri ülesandeid täiteva ametnik, kui ka süüaluse kaitsja tulevad kutsuda süüaluse ülekuulamise juure ja ühes viimasega kõigi uurimistoimingute juure, välja arvatud läbiotsimised; neil on õigus igal ajal avaldada pretensioone eeluurimise toimetamise viisi ja korra kohta, esitada küsimusi tunnistajaile, asjatundjaile jne.

On eeluurimine lõpetatud, antakse akt edasi prokuratuuri ülesandele täiteva ametnikule. Viimane annab selle omakorda edasi asja algatajale asutusele (kelles on vastava ala kõrgeim asutus — die oberste Reichsbehörde). Viimane võib asja lõpetada, kui leiab, et selles puuduvad süüteo tundemärgid, või et on küllalt kui karistada korraldustrahviga. Ot-

*) See ametnik peab kuuluma sama ala kõrgeima asutuse ametnikkude hulka, kuhu kuulub süüdistatav. Viimase nõudel ei saa aga uurijaks määrata ametnikku, kes allub samale otsekohele ülemusele, kellele allub süüdistatavgi.

sustab ta aga asja anda edasi distsiiplinaarkambri, siis antakse süüdistatavale ja tema kaitsjale ärakiri süüdistusaktist, mis peab sisaldama eeluurimise resultaatide kirjelduse. Süüdistatav peab süüdistusakti ärakirja kätte saama vähemalt seitse päeva enne kohtuistungit.

Nüüd jõuame uue eelnõu võib olla kõige tähtsama uuenduse juure. Kui senise korra juures protsessi raskuspunkt lasus kirjalikul eeluurimise materjalil ja kohtuistungil peamiselt aktide põhjal otsustati, siis vastavalt modernsetele vaadetele uue eelnõu püüab anda kohtunikule võimaluse, moodustada oma otsus suusõnalisel kohtulikul arutusel endal selgunud asjaolude põhjal. Viimasel juhul ei tarvitse eeluurimine kaugemale ulatada, kui ainult kindlakstegemisele, kas on põhjust asja edasiandmiseks distsiiplinaarkambri. Põhjalik asjaolude selgitamine sünniks siis alles kohtuistungil. Teiselt poolt oleks aga sellisel asja lahendusel see halb külg, et asja algatajal asutusel võimalik poleks võib olla kõiki asjaolusid kaaluda ja nii kergesti distsiiplinaarkambreile edasi antaks ka niisugused asjad, mis põhjaliku selgituse puhul lihtsalt ära oleksid lõpetatud. On aga eeluurimine kõigis üksikasjus täielik, oleks tema täielik kordamine kohtuistungil asjata töö ja kulude tegemine. Eelnõu püüab siin kompromissi leida sel teel, et ta nõuab reeglipäraselt niisugust eeluurimist, mis enam täiendamist ei nõua, kuid ühtlasi lubab, pärast asja ettekandmist kohtu liikme kaudu ja süüdistatava ärakuulamist, üle kuulata tunnistajaid ja asjatundjaid. Nii jääb kohtu enda otsustada, kas ta leiab eeluurimise küllalt täieliku olevat, või peab selle kohtuistungil täiendamise tarvilikuks.

Edasi on süüdistatavale tunduvaks paremuseks senise korraga võrreldes nõue, et igaks süüdistatava kahjuks olevaks otsuseks süükküsimuse või karistusemäära üle on tarvis kahekolmandikuline hääle-enamus. See tähendab, et süüdimõistmine on võimalik ainult nelja hääle pooltolemisel viiest liikmest koosneva kohtukoosseisu juures. Samuti võib tunnistajate ülekuulamisest keeldumise otsus ainult samasuguse hääle-enamusega tehtud saada.

Kohtuotsus tuleb välja kuulutada ja nimelt nii, et enne kantakse ette otsuse formel ja alles siis selle põhjendused. On süüdistatav kohal, siis tuleb talle selgitada edasikaebamise kord. Rahaträhvide määramisel on antud võimalus neid osadekaupa sisse nõuda. Samuti on vastavalt modernsetele vaadetele ette nähtud tingimisi karistamise võimalus. Katseage võib olla kõige rohkem viis aastat.

Edasikaebamise tähtjaks distsiiplinaarkambri otsusele on ette nähtud üks kuu. Distsiplinaarkoda arutab asja samas korras, kui distsiiplinaarkambri. Tähelepanu väärneb määrus, et distsiiplinaarkoda, kui ta asjas leiab asjaolusid, mis õigustavad otsuse muutmist, süüdistatava kasuks, need arvesse peab võtma, kuigi edasikaebuses otsuse selle osa vastu vaieldud pole. Distsiplinaarkoja otsus ei või muuta distsiiplinaarkambri otsust süüdistatava kahjuks, kui edasikaebus oli antud ainult viimase või tema kaitsja poolt.

Lõppeks näeb uus eelnõu ette võimalused distsiiplinaarprotsessi uuendamiseks, mis seni puudusid. Ka see tähendab suurt edusammu.

Ühes protsessi uuendamise võimalusega kerkib ülesse ka süütuult karistatute kahjude tasumine. Ka see küsimus on eelnõus üksikasjaliselt normeeritud. Kõik teenistustasud, mis süüta karistatut saamata jäänud, tulevad talle tasuda. Vabas-

Ülevaade raudteelaste Keskühingu tegevusest.

Keskühingu poolt väljatöötatud töö- ja puhkeaja määruste kava.

Töö- ja puhkeaja küsimus on olnud korduvalt raudteelaste üleriiklikkude kongresside päevakorras. Kongressidel vastuvõetud resolutsioonid on esitatud raudteevalitsusele vastavate märgukirjade juures. Soovitavaid tagajärgi ei ole aga saavutatud.

Ka käesoleval aastal peetud kongressil võeti vastu resolutsioon töö- ja puhkeaja küsimuse kohta ja tehti ülesandeks Keskühingu juhatusel saavutada soovivat lahendamist selles küsimuses. Seda arvesse võttes oli Keskühingu poolt moodustatud erikomisjon, kes töötas välja allpoolmahutatud kava. Selle kava esitas Keskühingu juhatus Teedeministrile järgmise märgukirja juures:

„Härra Teedeministrile.

Esitades siinjuures Raudteelaste Keskühingu poolt väljatöötatud „Raudteeteenijate töö- ja puhkeaja määruste kava“ on meil au pöörata Teie poole järgmise palvega.

Niikui Teile esitatud kirjas nr. 27 — 7. III. 31. a. ette tõime, on „Riigi Teatajas“ nr. 10 — 1931. a. avaldatud raudteeteenijate töö- ja puhkeaja määrused vastolus 8. tunnilise tööpäeva põhimõttega. Käesoleval aastal peetud raudteelaste VIII üleriiklik kongress asus nende määruste kohta täiesti eitavale seisukohale, võttes vastu järgmise resolutsiooni:

„Kongress leiab, et „R. T.“ nr. 10 — 6. II. 31. a. väljakuulutatud „Määrus raudteeteenijate tööaja ja puhkuse kohta“ on täielikus vastolus 8. tunnilise tööpäeva põhimõttele ja ei too riigile mingit tulu, kuid annab teenijaskonna täielikult ülemuse piiramata meelevaldalla, on seega teenijaskonna senikuulmatu tagakiusamine ja orjastamine ning meie demokraatliku ja õigusliku korralduste õonestamine.

Kongress teeb Keskühingule ülesandeks alustada kiiremas korras võitlust selle määruse parandamiseks ja kokkukõlastamiseks teenijaskonna huvidega. Ühtlasi nõuab kongress kõigil füüsilisel tööl aladel 8. ja vaimilisel tööl aladel 6. tunnilise tööpäeva elluviimist.“

Nagu eelpooltoodud näha, on kõneall olevad määrused raudteeteenijate ja -töölise seas esile kutsunud suurt meelekirbeid, mis ka kujukalt on väljendatud kongressil vastuvõetud resolutsiooniga. Tööoludega arvestades ei saa seda sugugi imeks panna, sest et mitmel teenistusaladel tööaeg on äärmiselt pikk, kuna korralikust puhkusest ei või juttugi olla.

Raudteelaste organisatsioonide poolt on mitmel korral juhitud raudteevalitsuse tähelepanu raudteeteenijate ja -töölise äärmiselt raskele töötingimusele ja palutud raudteevalitsust välja töötada töö- ja puhkeaja määrused kooskõlas 8. tunnilise tööpäeva põhimõttele ja „Riigi Teatajas“ nr. 4 — 1926. a. avaldatud nädala puhkepäevade seadusega. Need palved on aga tähelepanemata jäetud ja raudteevalitsus osutub tendentsi veelgi raskendada töötingimusi, s. o. tööaega suurendada ja puhkeaja kärnida. Seda arvesse võttes lubame endale pöörata Teie poole otsekohe ja paluda Teie mõjuvat kaasabi selleks, et Keskühingu poolt väljatöötatud kavas fikseeritud töö- ja puhkeaja normid tunnustamist leiaksid, nende kohaselt uued töö- ja puhkeaja määrused välja töötataks ja maksma pandaks.

Lisa: Töö- ja puhkeaja määruste kava.“

Raudteeteenijate töö- ja puhkeaja määruste kava.

Üldmäärused.

1. Töö raudteel korraldatakse igas ametis kaheksatunnilise tööpäeva põhimõttel. Tööajaks loetakse aeg, mil teenija on oma ametikohuste täitmisel või tema poolt määratud tööjuhataja käsutada oma alalises teenistuskohas või väljaspool seda ja ei saa kasutada seda aega oma ärinägemise järele.

Puhkeajaks loetakse aega, mil teenija teenistuskohustest vaba on ja teenistuskohaga seotud ei ole.

Märkus: Reservisoleku aeg kuulub erilisele arvestamisele niikui § 8 tähendatud.

2. Vahtuslikel teenijail, kes teenivad kohtadel, kus teenistus nõuab ööpäeva kestel alalist tööloleku, on üheksatunde tööaja ülemmäär 12 tundi, kusjuures töötundide arv kuus ei tohi ületada 240 tundi. Neile teenijatele võimaldatakse puhkus „R. T.“ nr. 4 — 1926. a. avaldatud töösusetevõtete nädalapuhkepäevade seaduse alusel.

3. Töö- ja puhkeaja igas teenistusharus määrab kindlaks käesolevas määruses ettenähtud piirides raudteevalitsus kokkuleppel raudteeteenijate esitusega. Maksmapandud korraldused teatakse vastavaile tööinspektoreile, kellel on õigus tarbekorral protesti avaldada nende korralduste vastu. Kantsleides ja kontorites määratakse tööaeg ja puhkeaeg sellekohaste seaduste, määruste ja korralduste kohaselt.

Ajaliste teenijate tööaeg.

4. Normaalne tööaeg ei tohi pikem olla kui 8 tundi ööpäeva jooksul ehk 47 tundi nädalas. Kui aga peaks tarvidus olema töötada nädala jooksul ühel päeval rohkem ja teisel vähem, siis ei tohi tööpäeva pikkus ületada 9 tundi, kusjuures töötundide arv ei või ületada 47 tundi nädalas.

Rongiteenistus.

5. Rongiteenijail, s. o. veduri- ja rongimeeskondadel on üheksatunde tööaja ülemmäär 12 tundi.

6. Töötundide arv kuus on veduri- ja rongimeeskonnal 204 tundi.

7. Veduri- ja rongimeeskondade puhkeajaks on: kodune puhkus ja välispuhkus. Ühekordse koduse puhkuse kestvus peab võrduma kahekordsele kodut ärakole ajale, millest maha arvatakse välispuhkus.

Välispuhkest antakse veduri- ja rongimeeskondadele kui tööaeg on kestnud vähemalt 8 tundi, kusjuures välispuhkus peab olema $\frac{1}{2}$ osa eelmisest tööajast, kuid mitte üle 7 tundi.

Ametvagunisaatjatele, kelle teenistuse iseloom ei võimalda määrata kindlat tööloleku aega, antakse iga tööloleku kuus kohta puhkust vähemalt 3x24 tundi.

8. Reservisolemiseaeg loetakse täielikult tööajaks kui veduri- ja rongimeeskonnad reservisoleku ajal üldse on käsutatud ükskõik missugusele tööle. Kui aga reservisoleku ajal tööd ei ole tehtud, siis loetakse reservisoleku aeg võrdseks $\frac{2}{3}$ tööajaga. Samuti loetakse sõidud rongis reisijana töökohta ja tagasi võrdseks $\frac{2}{3}$ tööajaga.

Reservisolek võib kesta ühtejärgi 12 tundi. Selle aja keствusel on teenija kohustatud tarbekorral tööle asuma. 12. tunnilise reservisoleku järgi lastakse teenija puhkusele.

9. Ühekordse tööaja ülemmäär väljaarvamisel ei võeta arvesse reservisoleku aeg.

10. Veduri katla pesemise aeg loetakse võrdseks 4 tunni tööajaga. Veduri vastuvõtmiseks, sõiduks kordaseadmiseks ja etteandmiseks loetakse 2 tundi tööaega. Veduri äraandmise aega loetakse tegelikult selle toimumingu peale ärakulutatud aja järele.

Rongis vastuvõtmiseks, sõiduks korraldamiseks ja äraandmiseks loetakse 2 tundi.

11. Töötunnid, mis teenija teeb ööpäeva jooksul peale tööaja ülemmäärä, loetakse ületundideks ja tasutakse: esimesed 2 tundi poolteisekordselt ja järgmised kahekordselt.

Remonditööliste ja ülesõidukoha-vahtide puhkuse asjus.

Ehitusameti teenijate kutseühingult saabunud kirja peale, milles paluti samme astuda õigustatud puhkuse võimaldamiseks, saatis Keskühing augustikuul s. a. alljärgneva kirja Raudteevalitsuse direktorile.

„Härra Raudteevalitsuse direktorile.

Meil on au pöörata Teie poole järgmises asjus.

Remonditöölised ja ülesõidukohavahid on pööranud oma kutseühingu poole kaebusega, et neile ei võimaldata Riigiteenistuse seaduse § 25. ettenähtud puhkust täiel määral. Paremal juhusel antakse vaid kaks nädalat ja sedagi osade kaupa — üks nädal suvel, teine talvel. On aga ka piirkondi, kus ülesõidukohavahid ei ole üldse saanud puhkust. Läbirääkimised selles asjus Ehitusameti juhatajaga ei ole annud mingisuguseid tulemusi.

Kõike eelpooltoodud arvesse võttes, pöörame Teie poole tungiva palvega teha korraldus, et kõnealolevatele teenijatele Riigiteenistuse seaduses ettenähtud puhkus antaks täiel määral. Kui ei peaks võimalust olema anda puhkust korruga, siis peaks iga osa vähemalt kaks nädalat katkestamata kestma. Eriti on suvise puhkuse küsimus akuutne Tallinna sõlme remonditööliste ja ülesõidukohavahide suhtes. Suutsa ja tolmuga mürgetatud õhk mõjub äärmiselt kahjulikult tervisele ja seetõttu peaks võimalus leिता anda neile teenijatele suvine puhkus täiel määral.

Teie poolt tehtud korraldustest palume lahkesti meid informeerida.“

Eriveotariifi nr. 80 tühistamise kavatsuste kohta.

Teatavasti astus Keskühing vastavaid samme eriveotariifi nr. 80 alalhoidmiseks, millega võimaldub vagun-poodide vedu. Mõisaküla ja Valga Raudteelaste Tarvitajateühisustelt saabunud järelepärimistele saatis Keskühing järgneva vastuse:

„Vastuseks Teie kirjadele nr. 178 — 22. juulist s. a. ja 18. juulist s. a. saadame siinjuures „Side“ nr. 8, millest leiata ära kirja Keskühingu poolt Teedeministrile saadetud kirjast eriveotariifi nr. 80 tühistamise kavatsuse kohta.

Ühtlasi teatame, et Teedeminister on nõus kaitsma tariifi nr. 80 edaspidise kasutamise õigust järgmisel tingimusel:

1) vagun-poodidest võib kaupu müüa ainult raudteelasile;

2) vagun-poodidega ei tohi kaupu vedada kohalikesse poodidesse;

3) vagun-poodidega võib ainult neid kaupu vedada, mis otsekohe müügile lähivad ja niikui pkt. 1. tähendatud ainult raudteelasile.

Peaks edaspidi ette tulema nende tingimuste rikkumine, siis tühistatakse kohe eriveotariif nr. 80.“

Kutseliikumisest välismaal.

Kuningliku komisjoni aruanne riigiteenistuse tingimustest Inglismaal.

Juba kauemat aega töötas Inglismaal kuninglik komisjon riigiteenistustingimuste uurimiseks (Royal Commission on The Civil Service). Nüüd on see komisjon oma tööd lõpetanud ja sellekohase aruande esitanud.

Komisjoni kuulus 16 liiget ja tema ülesandeks oli läbi uurida riigiteenistuse viisid ja organisatsioon, kaasa arvatud teenistusmeetodid ja ametnikkude järelekasvu küsimused, samuti ka palga, edaspidise teenistuskorralduse, pensioni jne. probleemid.

Komisjon pöördus arvamise avaldamise palvetega 83 ametnikkude organisatsiooni, 23 ametasutuse (ressoori), 19 ülikooli ja 24 muu organisatsiooni poole. Peale selle võisid muud asjast huvitatud isikud ja organisatsioonid omal algatusel oma arvamisi komisjonile esitada. Ametnikkude organisatsioonidega peeti 62 avalikku suusõnalist nõupidamist. Kõik see aga pole suutnud kindlustada, et kõik asjast huvitatud komisjoni töötulemustest rahuldatud oleksid saanud. Pettunud on ka riigiteenijaskond. Võib olla, ehk on meil edaspidi põhjust selle komisjoni aruande juures pikemalt peatuda, käesolevaga tahaksime lühidalt vaadelda komisjoni ettepanekut palgade korraldamise kohta.

Komisjon ei poolda libisevat palgade skaalat. Teatavasti praegu jagunevad inglise riigiteenijate palgad kahte ossa: kindel põhipalk (basic salary) ja lisatasu (bonus), mille suurus oleneb elukallidusindeksi kõikumistest. Komisjon teeb ettepaneku ära kaotada need muutuvad lisatasud ja nende asemele määrata kindlad palgalisad, mis oleksid minimaalpalga juures 60% ja väheneksid libisevalt palga tõusmisega kuni 8,3% põhipalgast 1800 n.-st. aastapalga juures. Palkadele üle 1800 n.-st. aastast lisa ei maksetaks. Kuna praegune lisatasu 50% ümber kõigub, siis tähendaks komisjoni ettepaneku maksmapanek väikest *palgakõrgendust madalalpalgalistele riigiteenijatele*.

See korraldus maksaks seniste riigiteenijate kohta. Uute, tulevikus alles teenistusvõetavate kohta pannakse ette määrata kindlad palganormid ilma mingisuguste lisatasudeta.

Marriage Bar'i, s. t. korraldust, mille järgi naisametnikud mõnel teenistuslaval abiellumise puhul teatud kahjutasu eest sunduslikult teenistusest lahkuma peavad, ei soovita komisjon muuta. Ainult erandjuhtudel, kui on tegemist eriti andekate ja tublide naisametnikkudega, võiks komisjoni arvates sellest korraldusest mööda minna.

Nagu juba eelpool tähendatud, pole aga ametnikud sugugi rahul nende komisjoni ettepanekutega.

Saksa ametnikkude keskmised palgad mitu korda kõrgemad kui meil.

Saksa riiklik statistika-amet (Statistisches Reichsamt) on avaldanud andmed ametnikkude arvu, palgade jne. kohta 31. märtsil 1927 ja 31. märtsil 1928. a. Kuna viimane palgade reguleerimine oli 1927. a. lõpul, siis pakuvad 1928. a. andmed huvitavaid kokkuvõtteid ametnikkude keskmiste palgade kohta enne möödunud ja

käesoleval aastal läbiviidud kärpimisi. Nii on ametnikkude ja vabateenijate (Beamte und Angestellte) keskmised aastapalgad 31. III. 1928. a.:

- a) Riigis (ilma sõjaväeta) RM. 4.623.—
- b) Osariiges „ 4.289.—
- c) Kokukondades (Gemeinden) „ 4.275.—

Kui me ühe riigimarga arvame võrdseks ümmarguselt 90 sendile, siis oli saksa ametnikkude keskmine palk 1928. a. 320.— kuni 345.— krooni kuus. Kui me nüüd meele tuletame, et eesti riigiteenijate keskmine palk oli samal ajal alla 80.— kr. kuus, s. t. ümmarguselt 4—5 korda väiksem, siis on selge, et saksa palgadevähendused meile mingiks eeskujuks ei või olla. Kuigi elu Eestis pisut odavam, kui Saksamaal, on saksa ametnikkude reaalsed palgad praegugi, kus nad ümmarguselt 10% võrra vähendatud, ikkagi mitu korda suuremad kui eesti riigiteenijate omad.

Palgaga puhkus prantsuse tööliste.

Prantsuse saadikutekogu enne minekut suvisele puhkusele, võttis vastu seaduse palgaga aastapuhkuse kohta tööstuse, äri ja põllumajanduse teenistuses seisvaile töölisile. Selle seaduse järgi on töölisil, kes töölepingu põhjal olnud juba üle 1. aasta mõne ettevõtte teenistuses, õigus ühenädalise katkestamata puhkuse saamiseks. Kui tööleping on kestnud üle 3. aasta, peab puhkus olema vähemalt kahe-nädaline. Lapsed alla 16 a., omavad õiguse esimese kahe aasta jooksul peale koolist väljaastumist, kahe-nädalise puhkuse saamiseks, olenemata sellest, kui kaua on nemad olnud ettevõtte teenistuses.

Töölised kauema teenistuse järele ühes ja samas ettevõttes omandavad õiguse pikema puhkeaja saamiseks. See lisaarv päevi tõuseb järgmiselt: 30—35 a. teenistuse järele 4 päeva, 35—40 a. järele 6 päeva, 40—45 a. järele 8 päeva, 45—50 a. järele 10 päeva ja 50 a. ning sellest pikema teenistuse järele 14 päeva.

Seadus määrab kindlaks, et kollektiivlepinguga kindlustatud *paremaid* tingimusi ei tohi kitsendada. Mis puutub aga palgasse, siis maksetakse igale töölisile iga puhkepäeva eest tasu normaaltoõpäeva tasu suuruses, kusjuures kaasa arvestatakse ka naturaalsaadusi, missugusist tööline puhkeaja jooksul ilma jääb.

Töölepingu katkestamisel, mis ei ole tingitud tööliste rasketest eksimustest, kui see järgneb enne kui tööline on saanud õigustatud puhkuse, siis on viimasel õigus puhkeaja saamiseks vastavalt ettevõttes olnud teenistusajale. Kui aga töölepingu katkestamine sünnib tööliste oma algatusel ehk raske eksimuse tagajärjel, siis kaotab tööline õiguse puhkeaja saamiseks.

Puhke aja peab ettevõtte juhataja juba aasta alul kindlaks määrama tööliste nõusolekul. Ettevõtteile on keelatud asetada puhkeajaga rahalise ehk muu tasuga, samuti on keelatud anda töölisile puhkeaja kestvusel mingisuguseid ettevõttesse puutuvaid ülesandeid. Kuid ettevõtja võib puhkeaja eest maksetud raha tagasi nõuda, kui tööline oma puhkeaja kasutab töötamiseks teises ettevõttes.

Kuni 1933. a. on tähendatud seadus maksev ainult nende ettevõtete kohta, mis töötavad rohkem kui 5. tööjõuga.

kaob võimalus korralikku puhkust saada. Juba ümberpaigutamine iseenesest osutub nii paljudelegi teenijatele väga valusaks löögiks, isäranis vanemaile perekonna inimestele. Ümberpaigutamist kavatakse küll 1. oktoobrist täide viia ja teenijatele ongi juba ettepanekud tehtud anda nõusolek ümberpaigutamiseks. Kus aga nimelt kellegi uus teenistuse koht saab olema — seda ei tea keegi öelda. Õppetöö koolides on juba alanud, lapsed tarvis kooli saata. Missugused laste koolitamis võimalused uuel teenistuse kohal on — see küsimus sünnitab palju muret niihästi kooliskäijatele kui ka nende vanematele. Paljud liinteenijad — remonditöölised — on kauemat aega ühe koha peal palgal olnud ja aastate jooksul suure töö ja vaevaga majanduslikult kuidagiviisi ennast sisse seadnud.

On kusagil tükike maad ülesse haritud, elamu juures on väikene juurevilja aed, on lehm muretsetud. Ainult niiviisi võib oma väikese palgaga ära elada ja lapsi koolitada. Nüüd aga tuleb kõik maha jätta ja kolida ei tea kuhu. Arusaadav, et see lööb inimese täiesti roopast välja ja ei ole midagi imestada, kui mitmed oma häda pisarsilmil kurdavad ja ülemuse juures käivad abi otsimas.

Organisatsioonid on algusest peale nende kärpimiste ja ümberpaigutamiste vastu olnud, sest et meie raudtee koosseisud on juba niikui viimase võimaluseni kärbitud. Kui aga ümberpaigutamised siiski paratamatuks osutuvad, siis peaks neid igatahes nii täide viidama, et nende all teenijad võimalikult vähem kannataks.

Priiveo määrused Teedeministri poolt kinnitatud.

22. augustil kinnitas Teedeminister priiveo määrused. Uutesse määrustesse on võetud sisse kõik raudteelaste Keskühingu poolt esitatud parandused. Peale selle on Teedeminister omapoolt teinud teenijatele väga tähtsa paranduse, nimelt: uute määruste järele võimaldatakse teenijatele priisõidupileti saamist juba pärast kolmekuulist katkestamata teenistust, kuna endiste määruste järgi teenija alles kuuekuulise teenistuse järele piletisaamise õiguse omandas.

Märgime seda heameelega ära kui suurt vastutulekut teenijaskonnale.

Soome raudteelased meid külastamas.

Mäletavasti korraldas kontoriameetnikkude kutseühing juuniku lõpul huvireisi Soome. Meie vastuvõtjateks olid seal peamiselt Viiburi sõlme raudteelased. Sealt saabuski salkkond raudteelasi — umbes 40 ametnikku ja nende perekonnaliikmeid — Tallinna 25. juulil. Vastuvõtu Soome külalistele korraldas kontoriameetnikkude kutseühing. Pühapäeval 26. juulil näidati linna, käidi riigikogus, tehti sõit Piritalle. Öhtul kella 8 paiku korraldati koosviibimine Raudteelaste Kodus, mis väga sõbralikuks kujunes ja kuni hilja õõni kestis. Esmaspäeva hommikul asusid külalised teele koju poole.

Niiku Soome ametvendadelt saabunud kirjade järele otsustada võib, jäid külalised vastuvõtuga rahule ja viisid Tallinnast head muljed kaasa. Nii mitmegagi on tekkinud korrapärane kirjavahetus, mis muidugi väga palju kaasa aitab tehadamate sidemete loomiseks.

Tuleval aastal kavatakse kontoriameetnikkude kutseühing korraldada huvireisi Soome kaudu Rootsi—Norra—Taani.